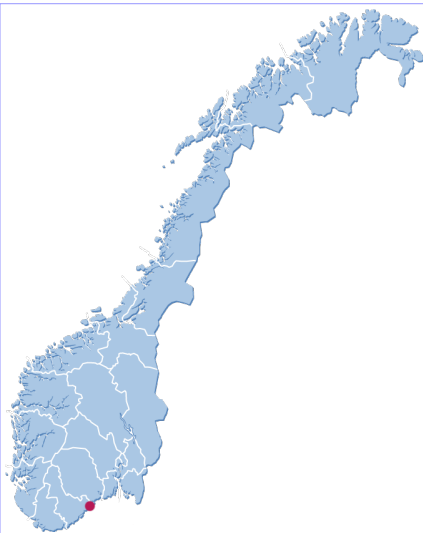

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Aust-Agder
 Kommune: 901/Risør
 Opprinnelig funksjon: Tollbod
 Nåværende funksjon: Politistasjon
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 2, bevaring
 Totalt antall bygg: 1

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
6601347	Risør politistasjon	1861 - 1864	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	140828777	16/314

Vern kompleks

Formål: Formålet er å verne den opprinnelige tollstasjonen som et arkitekturhistorisk viktig ledd i norsk tollhistorie og i Risørs bybilde.

Begrunnelse: Tollboden ble oppført i mur i tidstypisk murarkitektur etter bybrannen i Risør i 1861. Plasseringen på havna er typisk og bygningen fremstår som et markant og godt bevart anlegg ved innseilingen til byen. Det representerer en viktig statlig funksjon som har vært med på å prege byen. Anlegget er godt bevart i eksteriør og hovedkonstruksjoner.

Omfang: Vernet omfatter bygningens eksteriør.

Beskrivelse kulturmiljø

Bygningen ligger sentralt og fremskutt i Risørs havn og er godt synlig i sentrum mellom Strandgaten og sjøen. Er blant de forholdsvis få murbygninger i sentrum som for øvrig er preget av toetasjes trebygninger oppført etter den store bybrannen i 1861. Eiendommen var opprinnelig en holme der omgivende sund er gjenfylt og nå fremstår som større ubebygde flater.

Bygningen omfattes ikke av Tollvesenets landsverneplan.

Tollbodens plassering i bybildet er viktig. Tomten gir godt oversyn over innseilingen til byen; det var viktig å kunne tollklarere før båtene kom i havn. Tollboden ble bygget under seilskutetiden.

Funksjonsoppdelingen: 1. etg: tollpakkehus. 2. etg: først kontorer. Som følge av nedgangstid ble kontorene bygget om til leilighet (i artikkelen nevnes en liten leilighet for en oppsynsmann).

Utforming: tidstypisk bruksarkitektur. Tollbodenes eksteriør var påkostet i de store byene. Risør var en mindre by, men likevel viktig i 1860.

Kilde: Eldal, J.C., Kontroll og sikker forvaring: Funksjon og form i norske tollboder før funksjonalismen, Fortidsminneforeningen, Årbok 2009 (manusversjon fra 07.09.2009).

Eiendomshistorikk

Oppført i 1865 etter at den forrige tollboden brant ned under den store bybrannen i Risør i 1861. Eiendommen Skjæret ble trolig bebygget allerede i 1630-årene av Isach Lauritzen Falch som regnes som Risørs grunnlegger. Dvs. at eiendommen trolig er stedet der Risørs utvikling som by startet. Under gjenreisningen etter bybrannen var det noen få, trolig bare 3 hus som ble oppført i mur. De to andre er revet.

I 1962 flyttet Politiet inn med A/S Risør og Oplands Automobilsekselskap som leietakere. Holla syd for Skjæret ble utfyllt og bua revet. Busselskapet flyttet videre til ny busstasjon i 1987. Entra overtok i 2000.

Verneverdige bygg

Byggnr: 6601347

GAB nr: 140828777

Navn: Risør politistasjon

Oppført: 1861 - 1864

Fasaden mot byen. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot nordøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot sjøsiden. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot sør. Opphavsrett: Statsbygg.

*Gamle kanoner pryder inngangsdøren.
Opphavsrett: Statsbygg.*

Bak porten mot sjøsiden står i dag politibilen klar til utrykning. Opphavsrett: Statsbygg.

Flyfoto som viser politistasjonen midt i bildet. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	ENTRA
GAB nr:	140828777
Gnr/bnr:	16/314
Oppført:	1861 - 1864
Byggherre:	Tollvesenet
Arkitekt:	Murermester Johan Fredrich Lühr
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Tollbod
Regulering:	Regulert: Regulert til Spesialområde for bevaring/Offentlig formål, kommunalt vedtak av 22.10.1991.
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygget er oppført i malt teglmur etter tegninger av murermester Johan Fredrich Lühr, som var innvandret fra Tyskland og var bosatt i Christiania der. Arkitekturen er typisk for periodens nyttearkitektur i mur med gavlveggene stikkende opp over takflatene. Fasaden er symmetrisk med hovedinngang i midtaksen og vinduer med stikkbuer dannet av teglmuringen. Interiørene er ombygde, men deler av det gamle interiøret kan være bevart bak nyere panel og veggplater. Vinduene er nyere, men antakelig med samme inndeling som opprinnelig.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som tollbod etter den store bybrannen i 1861. Bygningen gjennomgikk en del ominnredninger allerede i Tollvesenets tid. Senere, og til dels mer omfattende endringer er foreløpig ikke nærmere utredet. (NIKU undersøkte til ca 1947). Bygningen ble regulert til Spesialområde for bevaring/offentlig formål etter Plan- og bygningsloven § 25.6, 22.10.1991.

Bygningshistorikk

1864		Oppført i to etasjer i teglmur med granittsokkel. Inneholdt i 1. et. 1 veierbod og 4 pakkehusrom og i 2. et. 7 kontor- og vaktværelser.
1896		Nå var 2 værelser i 2. et. leid ut til en av tollstedets tolloppsynsmenn.
1917		En leilighet innredet i 1917 for tollstedsbestyreren med 3 værelser kjøkken og entre.
1930		I 1930 omtales også 3 soveværelser og 1 vaskerom innredet i loftsetasjen. Nå var det 2 kontorer og 1 vaktstue i 2. et.
1937		2 vannklosetter innlagt.
1942		Husholdningskjeller for tjenesteboligen innlagt i 1. et.
1947		Et varebehandlingsrom ble innredet i pakkehusrommet.
1962		Politiet flytter inn sammen med A/S Risør og Oplands Automobilselskap. Noen ombygginger av loftet skjer i sammenheng med de nye brukerne.
1986	1988	Ombygging i forbindelse med utflytting av busselskapet i 1987 som til da hadde disponert 1. etasje. (dato for utflyttingen er usikker: Risør Kommune har brev fra Justis- og Politidep. fra 1986, men ikke tegninger). I 1. etasje ble det innredet en stor garasje, arkivrom, garderobe for ansatte, HC-toalett, tre venteceller, våpenrom samt et lite bøttekott.
1997		Stolheis ble innstallert i trappa mellom 1. og 2. etasje. Endret rominndeling i 2. etasje for å tilpasses politiets behov, skuddsikre glass satt inn i tre vinduer i et av kontorene, nytt kjøkken i tilknytning til piketten. Innredet møterom, hybel for ansatte, badstu og bad samt pusset opp to kontorer ventilasjonsrom og lager på loftet.
2007		Mindre oppussingsarbeider i 2. etasje; malte vegger, dører og karmen. Nytt gulv i piketten.

Vern

Formål:	Formålet er å verne den opprinnelige tollstasjonen som et arkitekturhistorisk viktig ledd i norsk tollhistorie og i Risørs bybilde.
Begrunnelse:	Tollboden ble oppført i mur i tidstypisk murarkitektur etter bybrannen i Risør i 1861. Plasseringen på havna er typisk og bygningen fremstår som et markant og godt bevart anlegg ved innseilingen til byen. Det representerer en viktig statlig funksjon som har vært med på å prege byen. Anlegget er godt bevart i eksteriør og hovedkonstruksjoner.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

BYGNING 6601347 Risør politistasjon

Kompleks 493001 Risør politistasjon

RISØR POLITISTASJON Opphavsrett: Entra

Trappeoppgangen til kontorene i 2. etasje
Opphavsrett: Statsbygg.

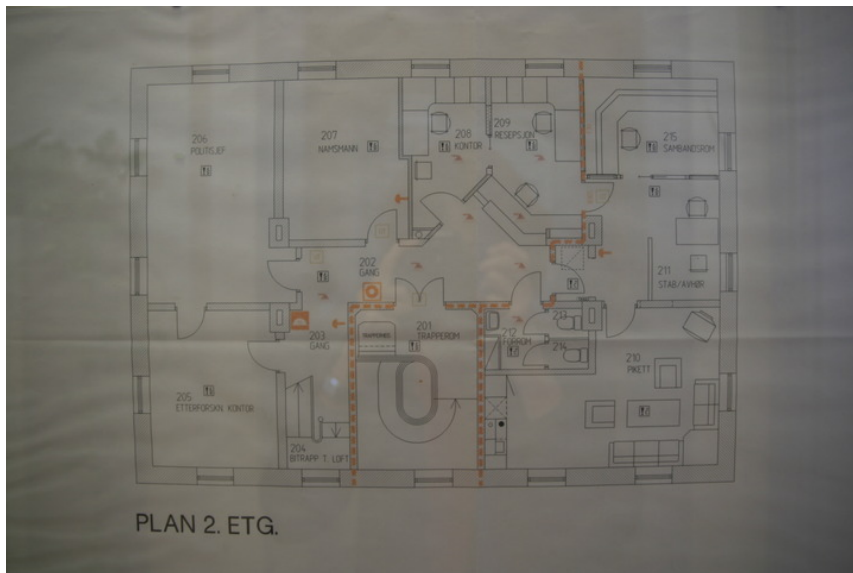
Inngangsdør til kontorene i 2. etasje.
Opphavsrett: Statsbygg.

Resepsjonen i 2. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 6601347 Risør politistasjon

Kompleks 493001 Risør politistasjon

Dagens planløsning 2. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Trappeoppgang til loftsetasjen; 3. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.